EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 23. 4. 2026
COM(2026) 158 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o fungovaní inšpekčných mechanizmov týkajúcich sa tradičných vlastných zdrojov (2022 – 2024) podľa článku 6 ods. 3 nariadenia Rady (EÚ, Euratom) 2021/768 z 30. apríla 2021, ktorým sa stanovujú vykonávacie opatrenia týkajúce sa systému vlastných zdrojov Európskej únie

ZHRNUTIE

Komisia predkladá každé tri roky Európskemu parlamentu a Rade správu o fungovaní inšpekčných mechanizmov týkajúcich sa tradičných vlastných zdrojov (ďalej len „TVZ“). V tejto správe sa predkladajú podrobné informácie o inšpekčných činnostiach vykonaných v rokoch 2022 až 2024.

V období 2022 až 2024 Komisia pokračovala vo vykonávaní svojich opatrení proti ***podvodne podhodnoteným textilným výrobkom a obuvi z Čínskej ľudovej republiky*** *dovážaným do Spojeného kráľovstva aj členských štátov. V roku 2018 Komisia začala konanie o nesplnení povinnosti proti Spojenému kráľovstvu a v roku 2022 Súdny dvor Európskej únie rozhodol v prospech Komisie (C-213/19). Na základe tohto prelomového rozsudku Komisia nakoniec do rozpočtu EÚ priniesla v roku 2023 takmer 3 miliardy EUR dodatočných TVZ a úrokov. V dôsledku právnych objasnení Súdneho dvora a opatrení Komisie na presadzovanie práva členské štáty výrazne zlepšili svoje stratégie kontroly v tejto oblasti. V súčasnosti Komisia v spolupráci s dotknutými členskými štátmi uzatvára prebiehajúce konania vo veci podhodnotenia, čo zahŕňa aj určenie konečných súm súvisiacich strát TVZ a úrokov.*

V súvislosti s vystúpením Spojeného kráľovstva z EÚ 1. januára 2021 Komisia naďalej zabezpečuje vyplatenie zostávajúcich súm TVZ, ktoré Spojené kráľovstvo dlhuje v súlade s dohodou o vystúpení.

V rokoch 2022 až 2024 Komisia takisto posilnila svoje cielené ad hoc *opatrenia na ochranu rozpočtu EÚ, pričom vychádzala zo zistení z inšpekcií, napríklad prostredníctvom administratívnych auditov dovozov* ***solárnych panelov a článkov****, ktoré majú deklarovaný pôvod v Malajzii a na Taiwane, vo všetkých členských štátoch. V dôsledku toho členské štáty do 31. decembra 2024 sprístupnili do rozpočtu EÚ 376,8 milióna EUR dodatočných TVZ týkajúcich sa tohto tovaru.*

Plánované ročné inšpekčné činnosti okrem toho zahŕňali napríklad aj tieto témy: i) ***správa účtu A a účtu B; ii) elektronický obchod; iii) colný režim konečné použitie a iv) antidumpingové a vyrovnávacie clá.***

Napokon táto správa zahŕňa aj iné pravidelné činnosti, ktoré sa vykonávajú na ochranu finančných záujmov EÚ: i) následné opatrenia na riešenie predbežných zistení Európskeho dvora audítorov; ii) preskúmanie nevymožiteľných nárokov odpísaných členskými štátmi; iii) následné opatrenia v súvislosti so sumami sprístupnenými dobrovoľne; iv) riešenie chýb členských štátov; v) správu databázy týkajúcej sa podvodov a nezrovnalostí a vi) pomoc poskytnutú kandidátskym krajinám.

1. ÚVOD

V rokoch 2022 až 2024 boli do rozpočtu EÚ sprístupnené tradičné vlastné zdroje (TVZ)[1] v celkovej výške viac ako **68 miliárd EUR** (čistá suma) s ročným priemerom približne 22,7 miliardy EUR.

Inšpekcie TVZ sa opierajú o nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2021/768 z 30. apríla 2021[2].

Komisia predkladá každé tri roky[3] Európskemu parlamentu a Rade správu o fungovaní inšpekčných mechanizmov týkajúcich sa TVZ.

V tejto správe sa predkladá a analyzuje fungovanie systému inšpekcií TVZ za obdobie 2022 až 2024[4]. Opisujú sa v nej aj inšpekcie TVZ, ktoré v tomto období vykonala Komisia, a sú v nej uvedené ďalšie činnosti, ktorých cieľom je chrániť finančné záujmy EÚ, napríklad:

- inšpekcie na mieste a cielené administratívne audity vykonané Komisiou v členských štátoch a ich následné opatrenia,
- následné opatrenia vyplývajúce z predbežných zistení Európskeho dvora audítorov,
- preskúmanie nevymožiteľných nárokov odpísaných členskými štátmi,
- riešenie chýb členských štátov vedúcich k strate TVZ,
- správa databázy na hlásenie podvodov a nezrovnalostí s vplyvom na TVZ členskými štátmi (OWNRES),
- pomoc kandidátskym krajinám EÚ (kapitola 33),
- príspevky k zmene nariadenia o sprístupňovaní vlastných zdrojov[5].

Uvedené činnosti vykonáva malý tím 18 zamestnancov, ktorí zabezpečujú včasný výber TVZ a správne uplatňovanie právnych ustanovení členskými štátmi. Tento tím poskytuje aj usmernenia národným orgánom: i) počas inšpekcií; ii) počas polročných zasadnutí Poradného výboru pre vlastné zdroje (ACOR) alebo iii) *ad hoc*.

[1] Clá na výrobky dovážané z krajín mimo EÚ, ako aj odvody z produkcie cukru.

[2] Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2021/768 z 30. apríla 2021, ktorým sa stanovujú vykonávacie opatrenia týkajúce sa systému vlastných zdrojov Európskej únie a zrušuje nariadenie (EÚ, Euratom) č. 608/2014 (Ú. v. EÚ L 165, 11.5.2021, s. 1).

[3] Podľa článku 6 ods. 3 nariadenia (EÚ, Euratom) 2021/768.

[4] Správa sa zameriava na kontroly, ktoré vykonali inštitúcie EÚ (Komisia a Dvor audítorov). Nevzťahuje sa na kontroly, ktoré uskutočnili členské štáty a ktorých podrobné výsledky sú uvedené vo výročnej správe vypracovanej podľa článku 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

[5] Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 609/2014 z 26. mája 2014 o metódach a postupe sprístupňovania tradičných vlastných zdrojov a vlastného zdroja založeného na DPH a HND a o opatreniach na zabezpečenie požiadaviek na pokladničnú hotovosť (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 168, 7.6.2014, s. 39). Toto nariadenie je známe ako „nariadenie o sprístupňovaní vlastných zdrojov“.

2. INŠPEKCIE TVZ: RÁMEC A METODIKA

2.1. Regulačný a operačný rámec TVZ

Výber TVZ je podľa práva EÚ delegovaný na členské štáty. Clá, ktoré sami stanovili a vyberajú, musia sprístupniť[6] do rozpočtu EÚ. Počas vykazovaného obdobia členské štáty naďalej uplatňovali 25 % paušálnu sadzbu na všetky stanovené sumy TVZ[7] ako kompenzáciu nákladov na výber, a to bez ohľadu na skutočne vynaložené náklady. To znamená, že Komisia dostáva len 75 % z výberu ciel, zatiaľ čo členské štáty si ponechávajú 25 % ako náklady na výber. Členské štáty musia takisto vykonávať colné kontroly a Komisii predkladať správy o príslušných zisteniach.

Komisia si však zachováva značné inšpekčné právomoci v súvislosti s TVZ. V tejto súvislosti sú inšpekcie na mieste dôležitým nástrojom dohľadu nad systémom výberu TVZ, ktorý Komisii umožňuje vykonávať viaceré druhy kontrol[8] colných účtov, postupov a dokumentov členských štátov.

Komisia musí odpovedať aj na: i) pripomienky Dvora audítorov uvedené v jeho výročnej správe; ii) osobitné správy alebo predbežné zistenia a iii) pripomienky a odporúčania Európskeho parlamentu počas postupu udelenia absolutória v súvislosti s plnením rozpočtu.

Inšpekčné činnosti Komisie majú tri hlavné ciele, ktoré sú uvedené v nasledujúcich troch bodoch.

- Prvým cieľom je zachovať rovnaké podmienky pre členské štáty bez ohľadu na to, kde v EÚ sa tovar preclil, s cieľom zabrániť narušeniam hospodárskej súťaže.

- Druhým cieľom je zabezpečiť včasné stanovenie a vymáhanie ciel. Komisia musí mať istotu, že členské štáty si plnia svoje povinnosti týkajúce sa výberu a sprístupňovania príslušných TVZ. Komisia skúma opatrenia členských štátov týkajúce sa vymáhania TVZ vrátane včasného oznámenia colného dlhu a nevyhnutných postupov presadzovania.

- Tretím cieľom je informovať rozpočtový orgán (Európsky parlament a Radu Európskej únie) a následne získať potvrdenie o plnení svojich povinností. Na základe zistení z inšpekcií Komisia posudzuje účinnosť a starostlivosť členských štátov pri stanovovaní a výbere ciel a sprístupňovaní zodpovedajúcich TVZ. Komisia požaduje, aby sa prijali opatrenia na nápravu akýchkoľvek nedostatkov, aby napokon mohla podať správu rozpočtovému orgánu.

[6] Pojem „sprístupniť“ znamená, že členské štáty platia do rozpočtu EÚ.

[7] V priebehu rokov sa tento podiel zmenil z 10 % v prípade súm sprístupnených pred 28. februárom 2001 na 25 % v prípade súm sprístupnených v období od 1. marca 2001 do 28. februára 2014 a na 20 % v prípade súm sprístupnených v období od 1. marca 2014 do 28. februára 2021. V prípade súm sprístupnených po 1. marci 2021 sa uplatňuje podiel 25 %.

[8] **Kontroly postupov**: kontroly ustanovení členských štátov týkajúcich sa systému výberu TVZ. **Kontroly dokumentov**: analýza účtovných výkazov a všetkých druhov účtovných dokumentov a spisov členských štátov vrátane správ členských štátov o nevymožiteľných nárokoch. **Inšpekcie na mieste, administratívne audity**: kontroly súladu vnútroštátnych systémov a podkladových dokumentov s právnymi predpismi EÚ z účtovnej aj colnej stránky. Tieto inšpekcie sa vykonávajú spoločne za účasti dotknutých členských štátov.

Inšpekcie pomáhajú zabezpečiť aj účinné fungovanie colnej únie, ochranu výrobcov z EÚ a jednotné uplatňovanie pravidiel EÚ. Takisto pomáhajú odstrániť medzery, ktoré umožňujú podvodníkom zneužívať systém alebo sa vyhýbať plateniu platných ciel.

Zistenia z inšpekcií významne prispievajú k politike Generálneho riaditeľstva pre rozpočet v oblasti príjmov, pokiaľ ide o regulačný rámec súčasných a možných budúcich vlastných zdrojov. Tieto zistenia sa poskytujú aj iným útvarom Komisie (napríklad GR TAXUD[9], GR TRADE[10] a OLAF[11]) s cieľom pomôcť im pri riešení zistených nedostatkov na úrovni politiky.

Aktuálne rozhodnutie o vlastných zdrojoch[12] a nariadenie (EÚ, Euratom) 2021/768, ktorým sa stanovujú vykonávacie opatrenia, sa uplatňujú od 1. januára 2021. Okrem toho neustály vývoj opatrení na uľahčenie a zjednodušenie obchodu si vyžaduje pravidelné prispôsobovanie kontrol TVZ, ktoré vykonáva Komisia a členské štáty.

2.2. Ciele a metodika inšpekcií TVZ na mieste a na diaľku

Hlavným cieľom kontrol TVZ je uistiť sa, že postupy uplatňované v členských štátoch sú v súlade s príslušnými právnymi predpismi EÚ a že finančné záujmy EÚ sú vhodne chránené pri každom preclení tovaru. Inšpekcie sa každý rok zameriavajú na špecifické colné a účtovné témy. Pomáha to harmonizovať a zlepšovať postupy uplatňované v členských štátoch s cieľom chrániť finančné záujmy EÚ jednotným spôsobom.

Inšpekcie Komisie na mieste sa plánujú ako súčasť ročného programu inšpekcií, ktorý je založený na analýze rizika a obsahuje témy, ktoré sa majú v členských štátoch skontrolovať. Tieto inšpekcie sa vykonávajú v súlade so štandardizovanými postupmi s využitím prispôsobených nástrojov auditu, ktoré vyvinulo GR pre rozpočet s cieľom zvýšiť porovnateľnosť výsledkov inšpekcií.

Témy inšpekcií sa určujú na základe návrhov členských štátov alebo útvarov Komisie (napr. GR pre rozpočet, GR TAXUD, OLAF). Spolupráca medzi útvarmi Komisie pokračuje vo fáze vývoja nástrojov auditu a prostredníctvom dohody, na základe ktorej sa ku GR pre rozpočet počas inšpekcií pripájajú ďalšie útvary Komisie. Okrem toho sa systematicky konzultuje s GR TAXUD, úradom OLAF a Právnym servisom, pričom predkladajú pripomienky pred tým, ako sa Poradnému výboru pre TVZ prezentujú správy o inšpekciách. Týmto prístupom sa zabezpečuje konzistentnosť v rámci útvarov Komisie a rovnaké zaobchádzanie so všetkými členskými štátmi.

Od roku 2020 Komisia vykonáva podľa potreby dodatočné *ad hoc* inšpekcie a administratívne audity v oblastiach, v ktorých sa zistili konkrétne riziká. Tieto cielené administratívne audity sa väčšinou vykonávajú na diaľku (napr. solárne panely, stratégia kontroly tovaru súvisiaceho s pandémiou COVID-19, na ktorý sa vzťahuje oslobodenie od cla).

[9] Generálne riaditeľstvo pre dane a colnú úniu.
[10] Generálne riaditeľstvo pre obchod a ekonomickú bezpečnosť.
[11] Európsky úrad pre boj proti podvodom.
[12] Rozhodnutie Rady (EÚ, Euratom) 2020/2053 zo 14. decembra 2020 o systéme vlastných zdrojov Európskej únie a o zrušení rozhodnutia 2014/335/EÚ, Euratom (Ú. v. EÚ L 424, 15.12.2020, s. 1).

3. INŠPEKCIE TVZ VYKONANÉ KOMISIOU V OBDOBÍ 2022 – 2024

V období 2022 – 2024 Komisia vykonala **56 inšpekcií TVZ** podľa článku 2 nariadenia (EÚ, Euratom) 2021/768, ktoré viedli k 161 zisteniam. V tabuľke 1 sa uvádza prehľad inšpekčných činností v jednotlivých členských štátoch počas uvedeného obdobia.

Zo 161 zistení malo najmenej 103 (64 %) priamy finančný vplyv (t. j. členské štáty museli sprístupniť dodatočné TVZ) a 21 (13 %) malo regulačný vplyv.

Inšpekcie boli zamerané na účtovné a colné záležitosti.

Tabuľka 1. Prehľad inšpekčných činností 2022 – 2024

ČŠ	Účty A a B			Antidumpingové/vyrovnávacie clá[13]		Elektronický obchod	Konečné použitie
	2022	2023	2024	2022	2024	2022	2023
AT					x		x
BE			x	x		x	x
BG			x	x			x
HR					x		
CY					x		
CZ				x			x
DK					x		
EE							x
FI					x		x
FR			x				x
DE			x			x	x
EL	x		x				x
HU					x	x	x
IE			x	x			x
IT			x			x	
LV					x		
LT					x		
LU							x
MT				x			x
NL		x	x			x	x
PL			x				
PT				x			x
RO			x	x			
SK				x			
SI							x
ES			x			x	
SE			x	x			x

[13] Stratégia kontroly antidumpingových a vyrovnávacích ciel.

UK		x	x				
Spolu	**1**	**2**	**13**	**9**	**8**	**6**	**17**

3.1. Účtovné záležitosti

V období 2022 – 2024 sa vo všetkých členských štátoch a v Spojenom kráľovstve vykonali kontroly **spoľahlivosti účtu A a účtu B**[14] **a súvisiacich výkazov**. Dospelo sa k záveru, že postupy vypracovania týchto výkazov sú vo všeobecnosti v súlade s právnymi predpismi EÚ a zaisťujú ochranu finančných záujmov EÚ. Zistenia, ktoré Komisia oznámila po týchto inšpekciách, sa okrem iného týkajú: i) neskorého stanovenia a oznámenia colných dlhov; ii) nesprístupnenia súm do rozpočtu EÚ alebo ich nesprístupnenia včas; iii) nedostatkov pri vymáhaní colných dlhov; iv) nesprávnych zápisov na uvedené dva účty/odpisov z týchto účtov; v) nedostatkov v postupoch odpisovania; vi) nezrovnalostí medzi oboma účtami a vii) neskorých odpisov z účtu B.

Spolu s hlavnou témou ciel sa vo všetkých členských štátoch ako druhá téma inšpekcie kontrolovala **správa účtu A a účtu B**. Inšpekcie vykonané v období 2022 – 2024 potvrdili, že v prípade väčšiny chýb na účte A a na účte B išlo o jednorazové chyby, zatiaľ čo systematické chyby boli výnimkou. Dotknuté členské štáty akceptovali finančné dôsledky vyplývajúce zo zistení Komisie.

Celková situácia sa v období 2022 až 2024 v porovnaní s predchádzajúcim vykazovaným obdobím zlepšila vďaka tomu, že Komisia tieto témy zohľadnila v rámci inšpekcií, a vďaka ďalšiemu zlepšeniu elektronických účtovných systémov používaných členskými štátmi, ktoré znižujú riziko chýb vyplývajúcich z manuálneho opravovania údajov národnými orgánmi. Členské štáty však musia ďalej robiť všetko pre to, aby zabezpečili dôslednú správu účtov A a B a poskytovali všetky požadované informácie, aby výkazy boli úplné, jasné a transparentné.

V roku 2022 sa účet B kontroloval prostredníctvom **špecializovaných administratívnych auditov** vo všetkých členských štátoch. Počas týchto auditov sa Komisia zamerala na otvorené prípady účtov B, čím účinne podporila členské štáty pri cielenom čistení ich účtov B.

Okrem toho členské štáty v období 2022 – 2024 prijali dodatočné opatrenia, napríklad: i) posúdili vlastnú finančnú zodpovednosť; ii) prípadne dobrovoľne sprístupnili tieto sumy a iii) oznámili ich Komisii použitím prílohy k účtu A.

Záverom možno konštatovať, že aj keď Komisia pri inšpekciách zistila určité nedostatky, všeobecné fungovanie systémov účtov A a B sa zlepšilo vďaka inšpekciám TVZ, ktoré vykonala Komisia, čo viedlo k lepšej ochrane finančných záujmov EÚ.

3.2. Colné záležitosti 2022 – 2024

[14] Členské štáty pripisujú TVZ na jeden z týchto dvoch účtov:
– **bežný účet** (A) pre stanovené vymožené alebo zaručené sumy (tieto sumy sa odvádzajú do rozpočtu EÚ),
– **samostatný účet** (B) pre stanovené sumy, ktoré neboli vymožené, alebo sumy zaručené, ktoré boli predmetom sporu. TVZ, ktoré zodpovedajú **nevymožiteľnému** clu, sa po uplynutí stanoveného obdobia odpíšu zo samostatného účtu. Tieto sumy TVZ sa musia súčasne sprístupniť (zaplatiť) Komisii, pokiaľ nedôjde k prípadom, keď ich nemožno vymáhať z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť členský štát (pozri aj bod 5.1).

Colné témy vybrané na inšpekcie sa z roka na rok menia, pričom osobitná pozornosť sa venuje otázkam spojeným s najvyšším rizikom pre finančné záujmy Európskej únie.

Počas kontrolovaného trojročného obdobia sa inšpekcie zameriavali na tieto témy:

- stratégiu kontroly antidumpingových a vyrovnávacích ciel (2022 a 2024),
- stratégiu kontroly elektronického obchodu a zásielok s nízkou hodnotou (2022),
- stratégiu kontroly colného režimu konečné použitie (2023).

V rokoch 2022 a 2024 sa v 17 členských štátoch[15] kontrolovala **stratégia kontroly antidumpingových a vyrovnávacích ciel**. Komisia vyhodnotila systémy kontroly ako čiastočne uspokojivé alebo všeobecne uspokojivé. Hlavné nedostatky sa týkali: i) nezavedenia alebo neskorého zavedenia rizikových profilov; ii) nekonzistentných kontrol; iii) neskorého stanovenia a sprístupnenia konečných antidumpingových ciel (vrátane započítania predbežných antidumpingových/vyrovnávacích ciel, ktoré sa stali konečnými); iv) nestanovenia alebo neskorého stanovenia antidumpingových/vyrovnávacích ciel po prijatí informácií od úradu OLAF a v) uplatnenia nesprávnych sadzieb antidumpingových ciel/vyrovnávacích ciel.

V roku 2022 Komisia skontrolovala **stratégiu kontroly elektronického obchodu a zásielok s nízkou hodnotou v** šiestich členských štátoch. Systémy kontroly boli vyhodnotené ako čiastočne uspokojivé alebo všeobecne uspokojivé. Hlavné nedostatky sa týkali riadenia rizík a stratégie kontroly elektronického obchodu a zásielok s nízkou hodnotou.

V roku 2023 Komisia skontrolovala **stratégiu kontroly colného režimu konečné použitie** v 17 členských štátoch. Systémy kontroly boli vyhodnotené ako čiastočne uspokojivé alebo všeobecne uspokojivé. Medzi zistené nedostatky patrili: i) zastarané vnútroštátne pokyny; ii) nedostatočné monitorovanie povolení; iii) chýbajúce prvky v povoleniach; iv) povolenia udelené na dlhé obdobia; v) neoznámenie dokladov o ukončení colného režimu alebo ich neoznámenie včas; vi) nedostatočné kontroly vyhlásení; vii) nepriami zástupcovia podávajúci vyhlásenia a viii) deklaračné systémy nekontrolujúce, či deklarované kódy TARIC zodpovedajú kódom TARIC uvedeným v povolení.

V roku 2022 Komisia vykonala šesť administratívnych auditov **stratégie kontroly tovaru súvisiaceho s pandémiou COVID-19, na ktorý sa vzťahuje oslobodenie od cla**. Dňa 14. júna 2022 Komisia požiadala dotknuté členské štáty o poskytnutie údajov. Zistilo sa niekoľko menej závažných prípadov finančných záväzkov a dotknuté členské štáty v relevantných prípadoch akceptovali finančné dôsledky.

3.3. Podhodnotený dovoz textilných výrobkov a obuvi

Dňa 8. marca 2022 Súdny dvor Európskej únie rozhodol v prospech Komisie v konaní o nesplnení povinnosti, ktoré bolo začaté proti Spojenému kráľovstvu v súvislosti s podhodnotenými textilnými výrobkami a obuvou (C-213/19). Tento prelomový rozsudok nakoniec otvoril cestu pre dodatočné platby Spojeného kráľovstva do rozpočtu EÚ vo výške

[15] Stratégia kontroly antidumpingových a vyrovnávacích ciel sa kontrolovala aj v ôsmich členských štátoch v roku 2021.

takmer 3 miliárd EUR vo forme TVZ a úrokov. Okrem toho sa v ňom všeobecnejšie objasnili povinnosti členských štátov v účinnom boji proti tomuto druhu podvodov a odsúhlasili sa opatrenia, ktoré Komisia odporúča od roku 2011.

V dôsledku právnych objasnení Súdneho dvora a opatrení Komisie na presadzovanie práva členské štáty výrazne zlepšili svoje stratégie kontroly v tejto oblasti. Niekoľko členských štátov prehodnotilo svoju organizačnú štruktúru v oblasti riadenia colných rizík, vytvorilo nové tímy a prijalo špecializovaných pracovníkov pre colné kontroly.

Pokiaľ ide o finančnú zodpovednosť v súvislosti s týmto konkrétnym podvodom s podhodnotením, Komisia a niekoľko členských štátov spoločne uzavreli tieto prípady, pričom konečné splatné sumy boli zaplatené. V prípade ostatných členských štátov bude tento proces určovania splatných súm čoskoro ukončený.

3.4. Solárne panely

V rokoch 2018 a 2019 Komisia vykonala inšpekcie TVZ v desiatich členských štátoch s cieľom posúdiť ich stratégiu kontroly v súvislosti s dovozom solárnych modulov a hlavných komponentov, ktoré majú deklarovaný pôvod v Čínskej ľudovej republike, Malajzii a na Taiwane a vzťahujú sa na ne opatrenia na ochranu obchodu (antidumpingové a vyrovnávacie clá).

Vzhľadom na opakovaný nedostatok zistený v troch z týchto cielených inšpekcií [nedostatok, ktorý sa týkal nesprávneho výkladu pojmu *odosielané z* podľa vykonávacích nariadení Komisie (EÚ) 2016/184 a 2016/185 z 11. februára 2016], GR pre rozpočet rozšírilo rozsah pôsobnosti svojich kontrol na všetky členské štáty, ktoré dovážali ten istý tovar v období od 30. mája 2015 do 3. septembra 2018[16]. GR pre rozpočet listom z 1. júna 2021 informovalo 21 členských štátov[17] o potenciálnych stratách TVZ vyplývajúcich z uvedeného nesprávneho výkladu v súvislosti s dovozom solárnych panelov a článkov, ktoré majú deklarovaný pôvod v Malajzii a na Taiwane.

K 31. decembru 2024 sa následné opatrenia v súvislosti s týmto nedostatkom v prípade 12 členských štátov považovali za ukončené buď preto, že nedošlo k strate žiadnych TVZ, alebo preto, že do rozpočtu EÚ bola zaplatená istina spolu s úrokmi v celkovej výške 376,8 milióna EUR. V 12 členských štátoch a v Spojenom kráľovstve prebiehajú následné opatrenia v súvislosti s vyšetrovaním tohto nedostatku.

Nakoniec Komisia bližšie objasnila význam a rozsah pojmu *odosielané z*, ako ho vykladá Súdny dvor. Podarilo sa jej to vďaka: i) jej inšpekčným činnostiam; ii) kontaktom s členskými štátmi a iii) niekoľkým prezentáciám členským štátom. Prispelo to k dosiahnutiu rovnakých podmienok pre členské štáty a zvýšeniu úrovne ochrany spoločností so sídlom v EÚ pred nesprávne deklarovaným dovozom, ktorý obchádza opatrenia Komisie na ochranu obchodu.

[16] Platnosť opatrení na ochranu obchodu.

[17] Vrátane siedmich členských štátov, v ktorých sa predtým vykonala osobitná kontrola. V troch členských štátoch už bola vykonaná cielená inšpekcia TVZ na túto tému, zatiaľ čo v štyroch členských štátoch sa počas kontrolovaného obdobia takýto dovoz solárnych modulov a článkov neuskutočnil.

4. NÁSLEDNÉ OPATRENIA VYPLÝVAJÚCE Z INŠPEKCIÍ KOMISIE

4.1. Regulačné aspekty

Členské štáty sa vyzývajú, aby v prípade, že sa pri inšpekciách zistia nedostatky alebo medzery vo vnútroštátnych právnych predpisoch alebo správnych ustanoveniach, prijali opatrenia s cieľom: i) zosúladiť tieto predpisy a ustanovenia s požiadavkami EÚ a ii) harmonizovať stanovenie a výber TVZ vo všetkých 27 členských štátoch. Toto regulačné zosúladenie je významným úspechom inšpekcií Komisie. Zistenia sú okrem toho kľúčovým ukazovateľom ťažkostí, s ktorými sa členské štáty stretávajú pri uplatňovaní colných predpisov a nariadení o vlastných zdrojoch, a sú základom pretrvávajúceho úsilia Komisie o zlepšenie regulačného rámca. Spätná väzba zo zistení z inšpekcií bola napríklad zohľadnená v nariadení Rady (EÚ, Euratom) 2022/615 z 5. apríla 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ, Euratom) č. 609/2014 (pozri bod 5.4).

4.2. Výsledky sporov

Výklad právnych ustanovení a postupov v niektorých členských štátoch nie je vždy v súlade s požiadavkami Komisie. Ak spor nie je možné vyriešiť, Komisia začne postup v prípade nesplnenia povinnosti[18].

V období 2022 – 2024 Komisia začala 3 a ukončila 7 konaní v prípade nesplnenia povinnosti po tom, ako dotknuté členské štáty zabezpečili súlad. Konanie v prípade nesplnenia povinnosti proti Spojenému kráľovstvu (C-213/19) ukončila po tom, ako Súdny dvor Európskej únie v roku 2022 vyniesol rozsudok a Spojené kráľovstvo v roku 2023 zaplatilo všetky splatné sumy. V decembri 2024 prebiehali len 4 konania v prípade nesplnenia povinnosti (a 2 z nich boli ukončené v roku 2025).

Prvá vec týkajúca sa bezdôvodného obohatenia, t. j. vec C-494/22 P, ktorú predložilo Česko, bola rozhodnutá v prospech Komisie v roku 2024. Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozhodnutí poukázal na samostatnú zodpovednosť členských štátov, pokiaľ ide o TVZ, a ich povinnosť aktívne konať s cieľom v plnej miere chrániť finančné záujmy EÚ.

4.3. Finančné aspekty

Komisia po svojich kontrolných činnostiach považuje prípady z obdobia 2022 – 2024 za uzavreté, pričom konečné sumy dodatočných nárokov v celkovej výške viac ako **4 miliardy EUR**[19] (vo forme TVZ a príslušných úrokov) boli stanovené a zaplatené. Tieto sumy boli Komisii vyplatené najmä v súvislosti s podhodnotením textilných výrobkov, obuvi a solárnych panelov. Týkajú sa zistení uvedených v správach o inšpekciách, iných inšpekčných činností, záverečných správ úradu OLAF a následných opatrení v nadväznosti na zistenia Dvora audítorov.

5. OPATRENIA NA ZLEPŠENIE VYMÁHANIA TVZ

[18] Podľa článku 258 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.
[19] Toto číslo zahŕňa sumy uvedené v bodoch 3.3, 3.4 a 5.2 tejto správy.

Komisia má okrem inšpekcií na mieste vykonávaných v členských štátoch k dispozícii niekoľko ďalších prostriedkov, ktoré jej umožňujú monitorovať vymáhanie TVZ.

5.1. Preskúmanie odpísaných nevymožiteľných nárokov

Členské štáty musia prijať všetky opatrenia na sprístupňovanie TVZ okrem prípadov, keď nároky nie je možné vymôcť podľa článku 13 ods. 2 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 609/2014:

- z dôvodu vyššej moci,
- z iných dôvodov, za ktoré členské štáty nenesú zodpovednosť, alebo
- z dôvodu odloženia zápisu do účtovnej evidencie alebo oznámenia colného dlhu s cieľom neohroziť vyšetrovanie trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie.

V súlade s právnymi predpismi EÚ musia členské štáty oznámiť Komisii nevymožiteľné sumy TVZ vo výške viac ako 100 000 EUR (v správach o odpísaní), za ktoré podľa ich názoru nenesú zodpovednosť. Komisia následne poskytne ku každej správe pripomienky. Cieľom Komisie pri skúmaní správ o odpísaní je posúdiť stupeň starostlivosti, ktorú členské štáty preukázali pri vykonávaní svojej samostatnej zodpovednosti stanoviť a vymáhať clá predstavujúce TVZ od hospodárskych subjektov.

Pokiaľ ide o sumy pod prahovou hodnotou na vykazovanie, Komisia rutinne posudzuje vzorky týchto prípadov počas svojich inšpekcií na mieste.

S cieľom podporiť členské štáty pri posudzovaní ich možnej finančnej zodpovednosti za nevymožiteľné sumy TVZ Komisia vydala pracovný dokument (zhrnutie), v ktorom sa uvádzajú kritériá používané pri posudzovaní správ o odpísaní. Tento pracovný dokument bol prvýkrát predstavený všetkým členským štátom 6. decembra 2012 počas zasadnutia výboru ACOR. Jeho najnovšia revidovaná verzia z 22. novembra 2024, ktorá odráža zmeny právnych predpisov EÚ a príslušnú judikatúru o TVZ, bola všetkým členským štátom oznámená v ich úradných jazykoch v decembri 2024 na zasadnutí výboru ACOR týkajúcom sa TVZ. Táto nová verzia obsahuje všetky relevantné výklady príslušných právnych predpisov EÚ v súlade s nedávnou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie a zmeny zavedené nariadením o sprístupňovaní vlastných zdrojov, zmenenom nariadením (EÚ, Euratom) 2022/615.

Členské štáty musia pre každý relevantný odpis nad stanovenou prahovou hodnotou vypracovať štruktúrovanú správu a zaslať ju Komisii pomocou viacjazyčnej databázy WOMIS („Write-Off Management and Information System“, informačný systém na správu odpisov). Databáza WOMIS, ktorá sa pravidelne aktualizuje, umožňuje efektívne a bezpečné spravovanie správ zaslaných členskými štátmi.

Príslušné útvary Komisie (GR pre rozpočet, GR TAXUD, OLAF a Právny servis) hodnotia správu o odpísaní a predkladajú pripomienky členským štátom. Tieto pripomienky sa týkajú odôvodnenia, ktoré môže členský štát poskytnúť v prípade, že Komisii nesprístupnil TVZ, ktoré zodpovedajú nevymožiteľnému clu.

Počas obdobia 2022 – 2024 bolo Komisii zaslaných spolu 88 nových správ o odpísaní (vo forme prvotných oznámení), ktoré sa týkali celkovej sumy 215,5 milióna EUR. V tom istom trojročnom období Komisia posúdila celkovo 422 správ o odpísaní (vrátane nových správ). V prípade 227 z týchto 422 správ (týkajúcich sa 309,7 milióna EUR) Komisia usúdila, že sumy TVZ sa ukázali ako nevymožiteľné z dôvodov, za ktoré členské štáty nesú zodpovednosť. V prípade 42 správ (týkajúcich sa 50,6 milióna EUR) Komisia súhlasila s tým, že za stratu TVZ nenesie zodpovednosť členský štát. V prípade 148 správ (týkajúcich sa 178,9 milióna EUR) si Komisia vyžiadala dodatočné informácie, aby mohla dokončiť svoje hodnotenie. Zostávajúcich 5 správ (týkajúcich sa 1,7 milióna EUR) Komisia považovala za nesprávne vykázané ako odpisy.

5.2. Riešenie chýb pri stanovení colných dlhov vedúcich k strate TVZ

Komisia sleduje zistené administratívne chyby poškodzujúce finančné záujmy EÚ, ktorých sa dopustili členské štáty [vrátane: i) prípadov zistených počas inšpekcií na mieste; ii) vnútroštátnych rozhodnutí o vrátení alebo odpustení colných poplatkov z dôvodu administratívnych chýb; iii) zamietnutých odpísaných nevymožiteľných súm nižších ako 100 000 EUR]. Komisia v zásade vydáva príkazy na vymáhanie s cieľom napraviť chyby zistené v členských štátoch, ktoré zaplatia splatné sumy. V období 2022 – 2024 viedli kontrolné činnosti v oblasti TVZ k výberu 260 miliónov EUR v súvislosti s príkazmi na vymáhanie TVZ a 209 miliónov EUR vo forme úrokov z omeškania okrem súm vybraných za podhodnotené textilné výrobky a obuv (bod 3.3) a solárne panely (bod 3.4).

5.3. Databáza OWNRES

Podľa článku 5 ods. 1 nariadenia (EÚ, Euratom) 2021/768[20] sú členské štáty povinné poskytovať Komisii informácie o prípadoch podvodov a nezrovnalostí zahŕňajúcich nároky nad 10 000 EUR. Tieto informácie sa vykazujú prostredníctvom databázy OWNRES, ktorú spravuje a prevádzkuje Komisia.

Databáza OWNRES poskytuje Komisii informácie nevyhnutné na monitorovanie vymáhania finančných prostriedkov a na prípravu inšpekcií na mieste a preskúmaní formou administratívneho auditu. Využíva ju aj úrad OLAF na účely rôznych analýz a na monitorovanie opatrení v nadväznosti na svoje finančné odporúčania vyplývajúce z vlastných vyšetrovaní. Údaje vykázané v databáze OWNRES sa podrobne posudzujú vo výročných správach Komisie Európskemu parlamentu a Rade o ochrane finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom a vo výročnej správe o výkonnosti colnej únie.

Na konci roka 2024 databáza OWNRES obsahovala 137 871[21] prípadov podvodov alebo nezrovnalostí (buď „otvorených“, alebo „uzavretých“) v porovnaní so 121 199 prípadmi na začiatku roka 2022. Ide o nárast o približne 13,8 % alebo o 16 672 nových prípadov nahlásených počas trojročného obdobia 2022 – 2024.

[20] Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 608/2014 bolo zrušené nariadením Rady (EÚ, Euratom) 2021/768 31. decembra 2020.

[21] Vrátane prípadov nahlásených Spojeným kráľovstvom v súlade s článkom 136 ods. 2 písm. c) a f) dohody o vystúpení.

V rámci zasadnutí výboru ACOR, ktoré sa v období 2022 – 2024 konali dvakrát ročne, Komisia predstavila opatrenia na zvýšenie zabezpečenia aplikácie OWNRES a pripravila členské štáty na zavedenie dvojfaktorovej autentifikácie. Okrem toho Komisia v rokoch 2022 a 2023 ďalej vylepšila databázu OWNRES prostredníctvom: i) pridania nových polí; ii) nastavenia pripomienok týkajúcich sa aktualizácie informácií v existujúcich správach; iii) zvýšenia kvality a úrovne podrobnosti pri podávaní správ a iv) spresnenia výsledkov vyhľadávaní, ktoré v databáze vykonávajú všetky zainteresované strany. V rokoch 2023 a 2024 Komisia poskytla ďalšie usmernenia na zlepšenie kvality vykazovania.

5.4. Zmena nariadenia o sprístupňovaní vlastných zdrojov

Nariadenie (EÚ, Euratom) č. 609/2014 (nariadenie o sprístupňovaní vlastných zdrojov) je základom právneho rámca pre riadenie vlastných zdrojov, ktorým sa zabezpečuje, že členské štáty včas zaplatia sumy splatné do rozpočtu EÚ.

S cieľom zlepšiť tento rámec Komisia v roku 2021 navrhla komplexnú zmenu tohto nariadenia. Návrh vychádzal zo spätnej väzby z inšpekcií TVZ a riešili sa v ňom obavy členských štátov týkajúce sa procesných aspektov pri súčasnom zabezpečení ochrany finančných záujmov EÚ a zaistení spravodlivého a vyváženého rámca príjmov.

Po rozsiahlych výmenách s členskými štátmi v máji 2022 nadobudlo účinnosť nariadenie (EÚ, Euratom) 2022/615, ktorým sa mení nariadenie o sprístupňovaní vlastných zdrojov. Zmeny zahŕňali: i) rozšírenie uplatňovania hornej hranice úrokov z omeškania a ii) zavedenie „obdobia odkladu“, čo znamená, že akumulácia úrokov z omeškania sa zastaví na päť rokov, ak bola splatná suma stanovená, včas zapísaná na samostatný účet a správne vedená na samostatnom účte (článok 12 ods. 1). Okrem toho sú teraz členské štáty oslobodené od povinnosti sprístupniť sumy, ak oneskorený zápis na samostatný účet nemal vplyv na nevymožiteľnosť sumy (článok 13 ods. 2). Navyše sa zmenou formalizoval postup pre platby s výhradou (článok 13a) a postup preskúmania (článok 13b).

5.5. Európska prokuratúra (EPPO)

Počas vykazovaného obdobia Komisia a EPPO úzko spolupracovali v rámci série technických výmen s cieľom poskytnúť členským štátom vysvetlenia týkajúce sa: i) odloženia oznámenia colných dlhov, aby sa neohrozilo vyšetrovanie trestných činov Európskou prokuratúrou, a ii) finančnej zodpovednosti za nevymáhanie. Tieto vysvetlenia boli oznámené členským štátom na zasadnutí výboru ACOR v decembri 2024. Okrem toho Komisia s cieľom informovať členské štáty o ich povinnostiach voči EPPO vyzvala EPPO, aby sa zúčastnila na zasadnutiach výboru ACOR v decembri 2023 (keď EPPO predstavila svoje úlohy členom výboru ACOR) a v júli 2024.

6. ZÁVER

Z výsledkov za obdobie 2022 až 2024 vyplýva, že inšpekcie TVZ vykonávané Komisiou – a systematické následné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov – sú naďalej nevyhnutným a účinným prostriedkom na: i) zabezpečenie vymáhania TVZ; ii) zlepšenie regulačného rámca pre vlastné zdroje a iii) poskytnutie uistenia, že finančné záujmy EÚ sú

primerane chránené. Tento všeobecný pozitívny vplyv sa potvrdil aj v rámci ročného postupu udelenia absolutória, pričom v období 2022 – 2024 neboli Komisii vydané žiadne nové odporúčania týkajúce sa otázok súvisiacich s TVZ.

Inšpekcie sú aj naďalej kľúčovým nástrojom na harmonizáciu a zvýšenie súladu s pravidlami EÚ. Ich finančný vplyv je značný, čo dokazuje aj konečná čistá suma (vrátane zrušených výhrad) vo výške **viac ako 4 miliardy EUR**, ktorá bola do rozpočtu EÚ sprístupnená v **období 2022 – 2024**. Inšpekcie vytvárajú významnú motiváciu pre členské štáty, aby včas sprístupnili do rozpočtu EÚ úplné sumy TVZ. Okrem toho pomáhajú zabezpečiť správne uplatňovanie colných a účtovných pravidiel, a teda ďalej chrániť finančné záujmy EÚ poskytnutím silného mechanizmu na boj proti škodlivým narušeniam hospodárskej súťaže na jednotnom trhu a na prevenciu takýchto narušení.

Súčasné trendy v medzinárodnom obchode, najmä elektronický obchod, predstavujú nové výzvy do budúcnosti. Tie si budú vyžadovať nové vhodné nástroje a ešte užšiu spoluprácu medzi Komisiou a členskými štátmi s cieľom koordinovať colné kontroly založené na riziku a zabezpečiť účinný výber ciel.

Komisia preto v máji 2023 navrhla ambicióznu reformu colnej únie, ktorej cieľom je posilniť a modernizovať súčasné mechanizmy.